

สรุปประเด็นจาก งานเสวนา“บันทึกข้อมูลวิจัยอย่างไร? ให้ได้ประโยชน์”

เมื่อวันจันทร์ที่ 15 มกราคม 2561 เวลา 9.00 – 12.00 น. ฝ่ายพัฒนาคุณภาพการวิจัย (RQM) ได้จัดงานเสวนา “บันทึกข้อมูลวิจัยอย่างไร? ให้ได้ประโยชน์” ณ ห้องประชุมออดิทอเรียม อาคารสำนักงานกลาง อุทยานวิทยาศาสตร์ประเทศไทย เพื่อสร้างความตระหนักและรับรู้ถึงความสำคัญของการบันทึกข้อมูลงานวิจัย โดยมี ศ.นพ.ประสิทธิ์ ผลิตผลการพิมพ์ รักษาการรองผู้อำนวยการ สวทช. เป็นประธานกล่าวเปิดงาน และได้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ได้แก่ ดร.นิรันดร์ รุ่งสว่าง นักวิจัย จากศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (BIOTEC) ผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์การสอนด้านหลักการบันทึกข้อมูลวิจัยที่ดี ดร.ใจรัก เอื้อชูเกียรติ ที่ปรึกษาอาวุโส จากสำนักงานจัดการสิทธิเทคโนโลยี ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา และคุณศักดิ์สิทธิ์ แผลงเงิน ผู้จัดการอาวุโส สำนักงานเทคโนโลยี บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) ผู้เชี่ยวชาญด้านการบันทึกข้อมูลวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และการสร้างนวัตกรรม ซึ่งมีประสบการณ์ด้านการบันทึกข้อมูลวิจัยในสมุดบันทึกงานวิจัยและการปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบัน โดยมี ดร.วศกร พูนพิริยะ เป็นผู้ดำเนินรายการ งานเสวนาได้กล่าวถึงหลักการบันทึกงานวิจัยที่ดี ผู้ที่ได้รับประโยชน์และประโยชน์ที่ได้รับจากบันทึกการวิจัย กรณีศึกษาด้านการร้องเรียนสิทธิบัตรในต่างประเทศ บทบาทของพยานในกรณีบันทึกการวิจัยถูกนำไปใช้เป็นหลักฐานทางกฎหมาย และรูปแบบการเก็บบันทึกข้อมูลวิจัยในปัจจุบันและในอนาคต โดยงานดังกล่าวมีบุคลากรจากสายวิจัย สายสนับสนุนการวิจัย และภาคเอกชน

หลักการบันทึกงานวิจัยที่ดี ได้แก่ การบันทึกความคิด ข้อมูลการทดลอง (ซึ่งมีรายละเอียดรวมถึง วัตถุประสงค์ สมมติฐาน อุปกรณ์ วัตถุประสงค์ วิธีการ มาตรฐานและระเบียบวิธี (Protocol) ที่ใช้ ผลการทดลอง การวิเคราะห์และสรุปผล) เอกสารอ้างอิง ข้อสังเกตและสิ่งที่ค้นพบ และสำหรับภาคธุรกิจอาจรวมถึงข้อมูลการตลาด ผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด (market survey) ความพร้อมในการผลิตในระดับ production scale ตลอดจน feasibility study ของงานวิจัยด้วย โดยควรบันทึกเป็นรายวัน ใช้ปากกาที่ทนแสงเท่านั้น เนื้อหาที่บันทึกมีความชัดเจน มีรายละเอียดเพียงพอ ผู้อื่นสามารถอ่านทำความเข้าใจได้ง่าย การแก้ไขต้องใช้วิธีขีดฆ่าและลงชื่อกำกับเท่านั้น มีการลงนามของพยานโดยควรลงนามภายใน 2 สัปดาห์ เก็บรักษาทันทีในที่ปลอดภัยและแยกจากสิ่งพิมพ์อื่น เป็นต้น

บันทึกงานวิจัยมีประโยชน์ในการบริหารจัดการงานวิจัย เช่น ในการทำงานร่วมกันในทีมวิจัย การรายงานผลต่อแหล่งทุนวิจัย การใช้ข้อมูลในการเผยแพร่ตีพิมพ์ผลงาน การต่อยอดงานวิจัย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการขอทรัพย์สินทางปัญญา การขึ้นทะเบียนอาหารและยา การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการนำผลงานไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยข้อมูลทุกอย่างในบันทึกนั้นมีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งที่มาของวัตถุดิบ สเปคเครื่องมือที่ใช้ รวมถึงข้อมูลเล็กน้อยๆ ต่างๆ อาจมีผลต่อความสำเร็จของงานวิจัย ความสามารถในการทำชิ้นงานวิจัย และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เนื้อหาในบันทึกไม่จำเป็นต้องเป็นในเชิงวิชาการเท่านั้น แม้แต่ผลการทดลอง ผลการทดสอบ ข้อสังเกตและการค้นพบ ที่อาจไม่เกี่ยวกับงานวิจัยโดยตรง อาจมีส่วนช่วยในการนำไปใช้ประโยชน์ และอาจก่อให้เกิดงานวิจัยใหม่หรืองานนวัตกรรมในอนาคต

ความน่าเชื่อถือของบันทึกงานวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการเป็นหลักฐานการประดิษฐ์คิดค้น การใช้เป็นหลักฐานทางกฎหมาย และการปกป้องผู้วิจัยและหน่วยงานในด้านจริยธรรมการวิจัย การเขียนบันทึกไม่จำเป็นต้องใช้ลายมือบรรจงเป็นพิเศษ และไม่ควรให้ผู้อื่นคัดให้ใหม่ เนื่องจากมีผลกับการพิสูจน์ลายมือ อย่าย่ายในความผิดพลาด เพราะการทำการทดลองหลายๆ ครั้งจนกว่าสำเร็จ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยเป็นผู้ทำการทดลองนั้นจริง ไม่ได้คัดลอกผู้อื่น รูปแบบการบันทึกไม่ว่าใช้สมุดบันทึก หรือบันทึกในระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือผสมผสาน ความน่าเชื่อถืออยู่ที่ต้องตรวจสอบยืนยันได้ว่า ใครเป็นผู้

บันทึก บันทึกเมื่อไร ใครแก้ไขอะไรเมื่อไร เป็นต้น สำหรับกรณีการฟ้องร้องด้านทรัพย์สินทางปัญญา พยานที่ใช้ในทางกฎหมาย มี 3 ลักษณะคือ พยานวัตถุ (สิ่งประดิษฐ์) พยานเอกสาร (บันทึกงานวิจัย) และพยานบุคคล โดยผู้ที่ลงนามเป็นพยานจะถูกเชิญไปยืนยันในศาลว่าข้อมูลในบันทึกนั้นเป็นสิ่งที่ทำจริง ถ้าพยานเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยหรือตัวผู้วิจัยจะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย บันทึกงานวิจัยจะถูกใช้เป็นพยานเอกสารในการฟ้องร้องสิทธิบัตร หากพบว่าบันทึกนั้นไม่เป็นไปตามหลักการบันทึกที่ดีมีข้อมูลเท็จหรือสร้างขึ้นมา อาจส่งผลให้ถูกเพิกถอนสิทธิบัตรได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อคำร้องระยะเวลาการฟ้องร้อง (อยู่ระหว่างยื่นคำขอหรือได้รับคู่มือสิทธิบัตรแล้ว) และผลที่สิทธิบัตรนั้นมีต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมในวงกว้าง ซึ่งถ้าสิทธิบัตรถูกเพิกถอน จะส่งผลต่อผู้ประดิษฐ์รายอื่น และผู้รับอนุญาตให้สิทธิ์ด้วย โดยอาจสามารถเรียกร้องค่าเสียหายโอกาสและค่าเสียหายได้

ทั้งนี้ ฝ่ายพัฒนาคุณภาพการวิจัย ได้จัดทำสื่อวีดิทัศน์ “การบันทึกข้อมูลวิจัยที่ดี มีประโยชน์อย่างไร?”

และเอกสารสรุปข้อมูลเรื่อง การบันทึกข้อมูลงานวิจัย เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเรียนรู้และเผยแพร่ ดังนี้

https://drive.google.com/drive/folders/1rHYskvhFT19_CFY_vjen8io5luGOtal?usp=sharing และสามารถศึกษา

ข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.nstda.or.th/rqm ตั้งแต่เดือนเมษายน 2561 เป็นต้นไป